

T.B.M.M.
HALIKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 10540
Tarih: 13.05.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 13/05/2022 16:17
Sayı: E-120.10-1015135

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MESCİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Medya ve basın dilinde engellilere yönelik ayrımcı dil ve söylemlerin tespit edilerek önlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 115 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması gereğini arz ve teklif ederiz. 13.05.2022

Sait DEDE

Hakkâri Milletvekili

GEREKÇE

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 8. Maddesi "bilinçlendirme" başlığı altında sözleşmeye taraf devletleri tüm kitle iletişim araçlarında engelli bireylerin sözleşmenin amacına uygun bir yaklaşımla temsil edilmesini cesaretlendirmekle yükümlü kılmaktadır. Bu sebeple medyanın düzenli olarak izlenmesi, ayrımcılık içeren temsillerin dönüştürülmesi için çalışmalar yapılması bir zorunluluktur. Günlük yaşamımızın önemli bir parçası olan medya hem bir endüstri olarak hem de bilginin kitlelere yayılmasında büyük bir öneme sahiptir. Engelli bireylerin sosyal hayatın alanlarında karşılaştıkları güçlüklerden ötürü toplumsal yaşama katılmadıkları bilinmektedir. Medyada engelli bireylerin temsili konusunda ortaya çıkan kalıp yargılar, genel olarak iki grupta sınıflandırılabilir. Engelliler bir yandan acıma, merhamet duyguları, engellilik deneyimi ile bağımlılığı, yoksulluk ve hastalığın ilişkilendirildiği yetersizlikleriyle betimlenirken öte yandan süper kahramanlar olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bir vakada engelli birey, toplumsal katılım sağlamayan, istenmeyen, tolere edilmeyen bir yük olarak; başka bir vakada ise işlev bozukluklarına karşın büyük başarılar kazanan sıra dışı kişi olarak gösterilmektedir. Engelli bireylerin medyadaki sorunlu temsili engellilikle ilgili önyargıları güçlendirdiğinden engelli bireylere yönelik ayrımcılığın yeniden üretilmesine neden olmaktadır. Engellilik meselesiyle ilgili medyada temel olarak "mağdurlaştırma" ve "kahramanlaştırma" ikiliği etrafındaki söylemler ön plana çıkartılmaktadır. Engelli bireyleri bu ikiliğe sıkıştıran anlayışın bir an önce dönüştürülerek hak ihlalinin önüne geçilmesi elzemdir. Dilin yanlış kullanımının günümüzde insan hakları ihlallerinin devamı anlamına geldiği ve ayrımcılığa yol açtığı artık uluslararası sözleşmeler ve mahkeme kararlarıyla da tespit edilmiştir. Dil ile kurulan her şey herhangi bir konuyla ilgili algıları da belirlemektedir. Zaten medyada görünmez olan engelli bireyler, görünür olduklarında ise engellilikle ilgili önyargıları pekiştirecek şekilde medyada yer

bulabilmektedirler. Medyada “zayıf”, “bağımlı”, “yardıma muhtaç” kişiler ya da “kahramanlar” olarak resmedilmektedirler.

Medyada engelli bireylere ilişkin temsillere yer verirken engelli bireylerin toplumsal yaşama tam ve etkin katılımı önündeki sorunların haberleştirilmesi, uğradıkları ayrımcılık ve eşitsizliklerin görünür kılınması önemlidir. Böylece yapılması gerekenler ile devletin yükümlülüklerine de işaret edilmiş ve toplumsal dönüşüme katkıda bulunulmuş olunacaktır. Bu bağlamda; engelli bireylere yönelik önyargıları ortadan kaldırmak ve medya ve basın dilinde engellilere yönelik ayrımcı dil ve söylemlerin tespit edilerek, medyada üretilen ayrımcı dilin önüne geçmek amacıyla Anayasanın 98’inci, TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci Maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	M. H. H.
2	NURAN İMİR	ŞIRNAK	N. İmır
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	G. K.
4	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	A. Ö.
5	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	R. T.
6	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. K.
7	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Ö.
8	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	E. A.
9	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Ö.
10	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	Ö. F.
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	A. S.
12	MURAT SARISAÇ	VAN	M. S.
13	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	Ş. C.
14	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. A.
15	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	K. B.
16	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	M. Ç.
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	E. G.
18	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	N. M.
19	Dersim DAĞ	Diyarbakır	D. D.
20			